

ความโปร่งใสทางการคลัง

ของรัฐวิสาหกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพื่อส่งเสริม
ความยั่งยืนทางการคลังของประเทศไทย

ผศ.ดร.ประสพโชค มั่งสวัสดิ์

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผศ.ดร.สันติ ชัยตรีสวัสดิ์สุข

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

หัวข้อการนำเสนอ

- ความโปร่งใสทางการคลังของรัฐวิสาหกิจตามหลักสากล
- ความโปร่งใสในขั้นตอนการพิจารณาโครงการลงทุน และงบประมาณของรัฐวิสาหกิจ
- ความโปร่งใสการจัดตั้งและการร่วมทุนบริษัทในเครือรัฐวิสาหกิจ
- ความโปร่งใสการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะของรัฐวิสาหกิจ

การประเมินความโปร่งใสทางการคลังของรัฐวิสาหกิจ
ตามหลักสากล

กรอบการพิจารณาทางด้านความโปร่งใสทางการคลังของ รัฐวิสาหกิจตาม OECD Guideline

กำหนดมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลตาม 4 เสาหลัก (Pillars)

การรายงานด้าน
การคลัง (Fiscal
reporting)

การประมาณการ
ด้านการคลังและ
งบประมาณ
(Fiscal
forecasting
and
budgeting)

การวิเคราะห์และ
การบริหารความ
เสี่ยงทางการ
คลัง (Fiscal risk
analysis and
management)

การบริหารแหล่ง
รายรับ
(Resource
revenue
management)

รัฐวิสาหกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินกับความโปร่งใสทางการคลัง

Non-Financial Institution SOEs

Operational
activities

Investment
activities

PSO

- Timely and accurate disclosure of all material information matters includes
- Clear financial statement and statement of SOE's objectives and their fulfillment
 - Ownership and voting structure
 - Risk factors and measures taken to manage such risks
 - Financial assistance including state guarantees received from the SOE commitments
 - Material transactions with related entities

การประเมินความโปร่งใสทางการคลังของรัฐวิสาหกิจตาม SOE progression matrix

ครอบคลุม 5 องค์ประกอบ องค์ประกอบละ 4 ระดับ

Financial discipline

Level 1: Acceptable corporate governance practice

Structure and Functioning
of the board of directors

Level 2: Extra steps to ensure good corporate governance

Transparency, disclosure,
and controls

Level 3: Major contribution to improving corporate governance
nationality

Treatment of minority
shareholders

Level 4: Leadership

Commitment to
corporate governance

Financial discipline

Level 2	กฟผ	ปตท	สสท	กฟภ	ยาสูบ	กสท	THAI	รฟท	ขสมก	กทท
The costs of meeting the company's policy objectives are valued using internationally accepted accounting, financial, and economic techniques and are disclosed separately in the financial statement	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y	Y
The company's financial statements separately report the impact any state benefits such concessionary funding (including guarantees) for its commercial activities	Y	Y	Y	Y	NC	NC	Y	NC	NC	Y
A commercial capital structure and dividend policy appropriate for the sector are in place	NC	Y	NC	NC	NC	NC	Y	NC	NC	NC
A bond rating is in place, and the company has issued corporate bonds	Y	Y	N	Y	N	N	Y	Y	Y	N

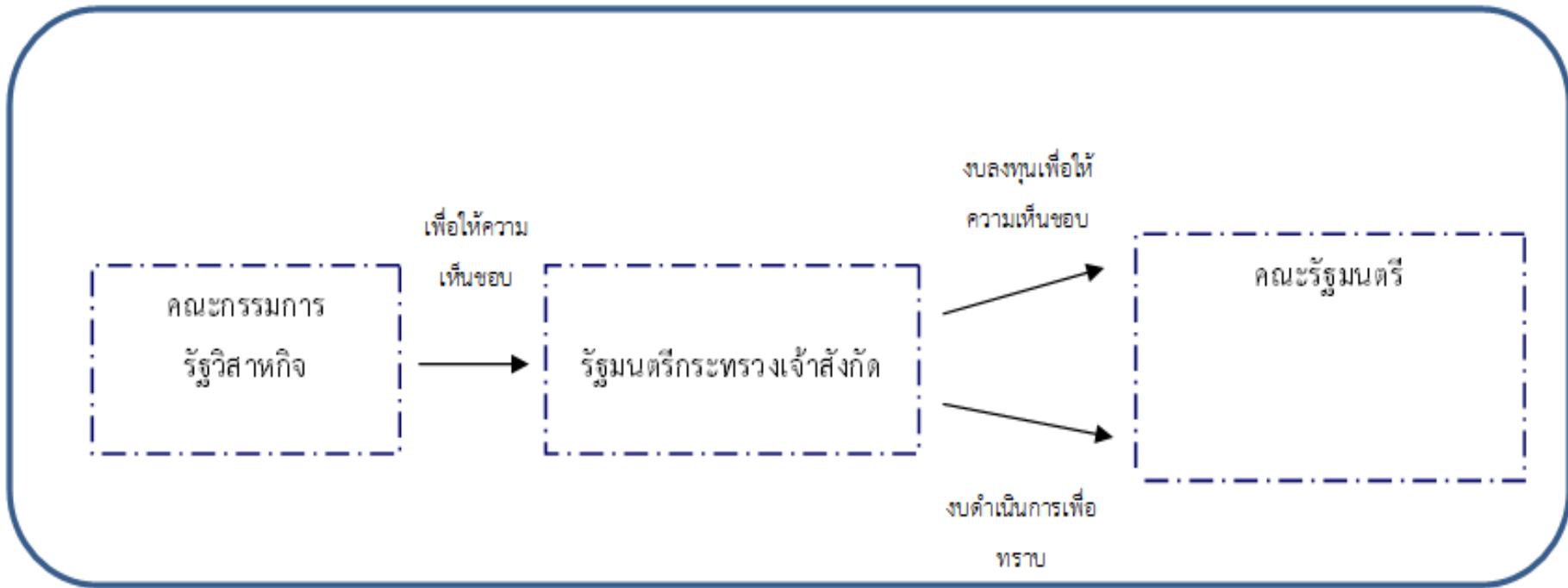
Financial discipline

Level 3	กฟผ	ปตท	สสท	กฟภ	ยาสูบ	กสท	THAI	รฟท	ขสมก	กทท
The costs of meeting the company's policy objectives are funded separately by the state	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
The company has a performance-linked reward system aligned with its objectives	N	NC	N	N	N	N	NC	N	N	N

การประเมินความโปร่งใสในขั้นตอน

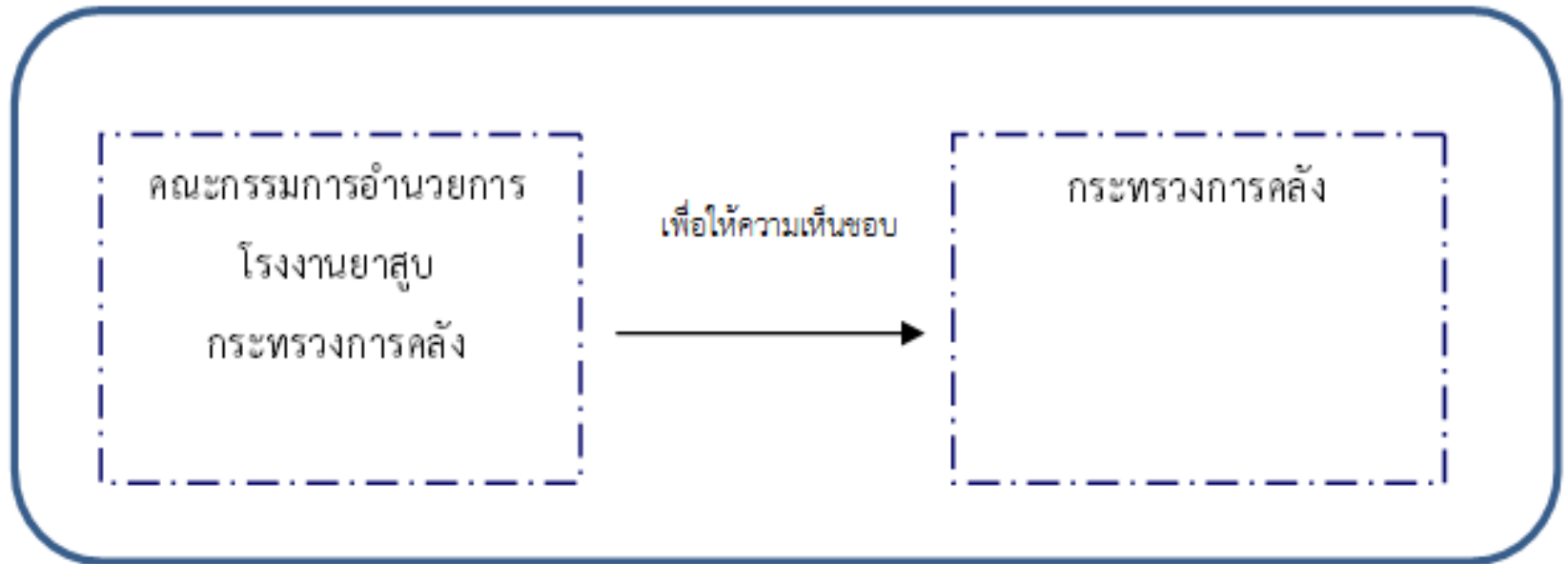
การพิจารณาโครงการลงทุน และงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

ขั้นตอนการพิจารณางบประมาณของ รัฐวิสาหกิจที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล

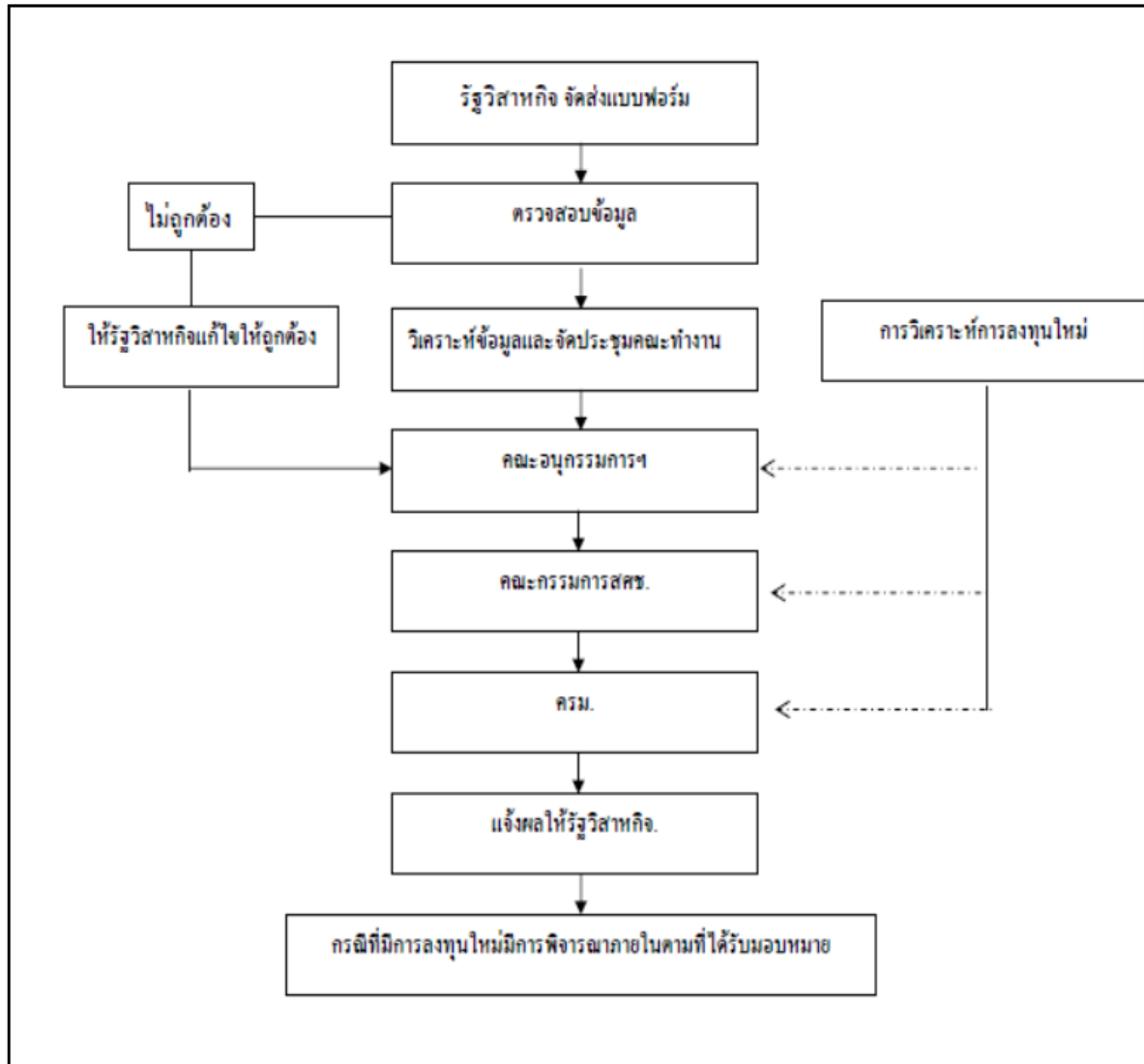
ที่มา: จากการรวบรวมของคณะผู้วิจัย

ขั้นตอนการพิจารณางบประมาณของ รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล

ที่มา: จากการรวบรวมของคณะผู้วิจัย

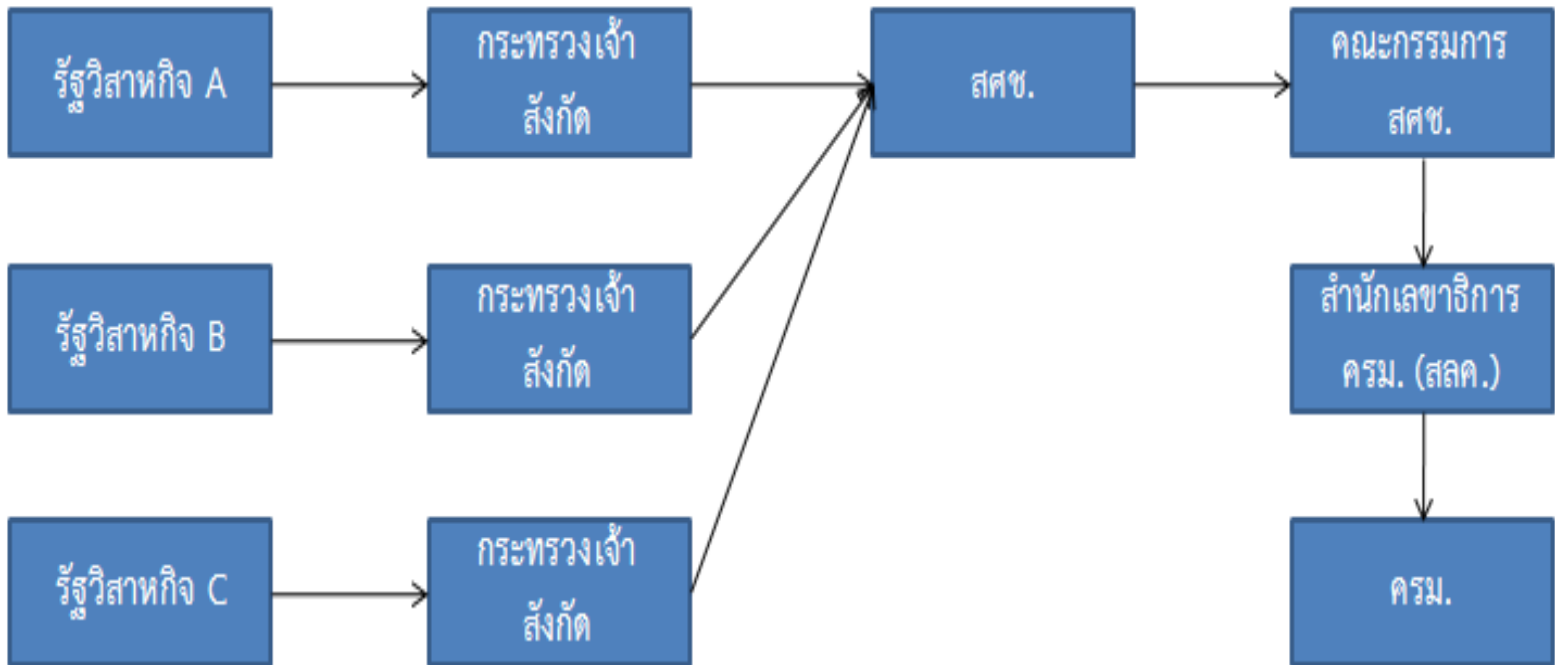
กระบวนการพิจารณาางลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

- ปี 2560 งบประมาณของรัฐวิสาหกิจ มียอดรวมทั้งสิ้น 580,980 ล้านบาท
- งบประมาณ
 - งบประมาณปกติ
 - โครงการลงทุน

ขั้นตอนพิจารณาการอบงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

ที่มา: คณะผู้วิจัย

รายการ ปี 2558	จำนวนเรื่อง
<p>1.1 วิเคราะห์และพิจารณาางบลงทุนของรัฐวิสาหกิจประจำปีงบประมาณ 2559ใน สังกัดกระทรวง 16 กระทรวง รวม 56 รัฐวิสาหกิจวงเงิน 593,167 ล้านบาท</p>	1
<p>1.2 วิเคราะห์งบลงทุนเพิ่มเติม ปีงบประมาณ 2558ได้แก่ บริษัทปตท. จำกัด (มหาชน) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคการไฟฟ้านครหลวงบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) กระทรวงการคลังโรงงานยาสูบองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยและการรถไฟแห่งประเทศไทย</p>	81
<p>1.3 วิเคราะห์โครงการที่สำคัญ เช่น 1) ขอความเห็นชอบการกู้เงินในประเทศเพื่อเป็น เงินลงทุนสำหรับการลงทุนในแผนงานระยะยาวใหม่ปี 2557 –2558 ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 2) ขอความเห็นชอบให้การไฟฟ้า ส่วนภูมิภาคกู้เงินระยะสั้นประเภทกู้เบิกเงินเกินบัญชี (O/D)</p>	19

รายการ ปี 2557

จำนวนเรื่อง

2.1 วิเคราะห์และพิจารณางบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ ประจำปีงบประมาณ 2558
ในสังกัดกระทรวง 16 กระทรวง รวม 56 รัฐวิสาหกิจวงเงิน 657,901 ล้านบาท

1

2.2 วิเคราะห์งบลงทุนเพิ่มเติม ปีงบประมาณ 2557 ได้แก่ บมจ. ปตท.
การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การนิคม
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

45

2.3 วิเคราะห์โครงการที่สำคัญ เช่น โครงการพัฒนาท่าเทียบเรือชายฝั่ง (ท่าเทียบเรือ
A) ที่ท่าเรือแหลมฉบังของการท่าเรือแห่งประเทศไทยโครงการปรับปรุงระบบส่ง
ไฟฟ้าบริเวณภาคตะวันตกและภาคใต้เพื่อเสริมความมั่นคงระบบไฟฟ้า

17

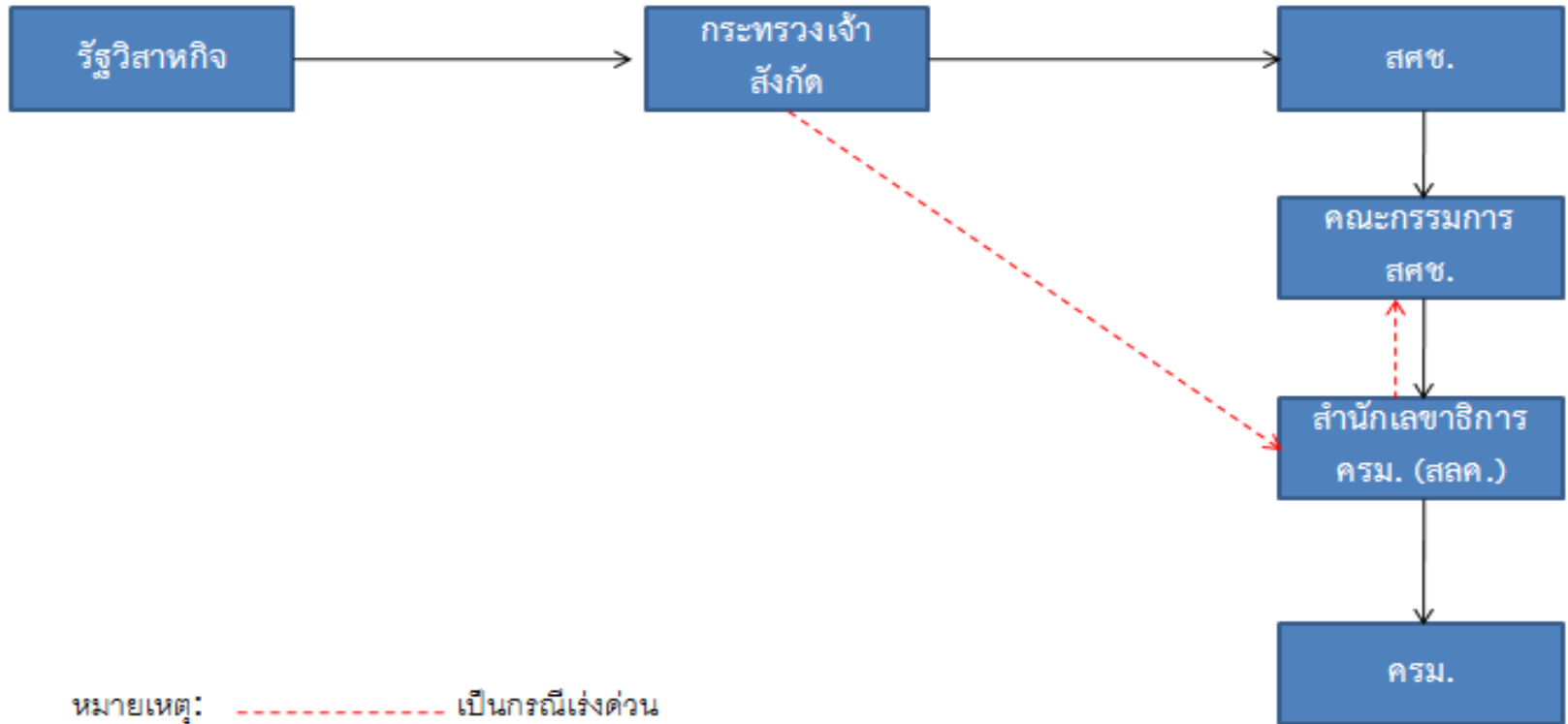
รายการ ปี 2556	จำนวนเรื่อง
<p>2.1 วิเคราะห์และพิจารณาางบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ</p> <p>ประจำปีงบประมาณ 2557ในสังกัดกระทรวง 16 กระทรวง รวม 56 รัฐวิสาหกิจวงเงิน 576,888 ล้านบาท</p>	1
<p>2.2 วิเคราะห์งบลงทุนเพิ่มเติม ปีงบประมาณ 2556ได้แก่ บมจ. การรถไฟแห่งประเทศไทยการรถไฟขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบมจ. ทีโอที</p>	79
<p>2.3 วิเคราะห์โครงการที่สำคัญ เช่น โครงการจัดการไฟฟ้าธรรมดา (City Line Airport Rail Link) จำนวน 7 ขบวน ของบริษัทรถไฟฟาร.ฟ.ท. จำกัด วงเงินลงทุน 5,200.46 ล้านบาท (รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม และค่าอะไหล่สำรอง 10%)และโครงการรถไฟฟ้าสายสีเขียว ช่วงหมอชิต-สะพานใหม่-คูคต ของการรถไฟฟ้ายขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย วงเงินลงทุน 38,165 ล้านบาท</p>	19

ที่มา: รวบรวมโดยคณะวิจัย

ประเด็นความโปร่งใสการพิจารณาการลงทุน

- สศช. ต้องพิจารณา ประเมิน และให้ความเห็นโครงการและลงทุน เป็นจำนวนเรื่องที่สูงมาก แม้ว่าคณะกรรมการและอนุกรรมการจะมาจากการจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่ายจากภาครัฐ ก็มีความเป็นไปได้ที่อาจเกิดความผิดพลาดขึ้น
- โดยปกติแล้ว สศช. มักมีผลการพิจารณาให้ทาง รส. เป็นไปเพื่อการปรับแก้โครงการ น้อยครั้งที่จะมีการพิจารณาไม่ผ่านโครงการ
- ความโปร่งใสในขั้นตอนการอนุมัติโดย ครม. เนื่องจากไม่มีการเปิดเผยเหตุผลการพิจารณาของ ครม. ต่อสาธารณะว่าอาศัยหลักเกณฑ์ใดในการพิจารณาอนุมัติผ่านโครงการหรือไม่ผ่าน ทั้งนี้โครงการลงทุนส่วนใหญ่มีผลต่อประชาชนโดยตรง

ขั้นตอนพิจารณาโครงการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

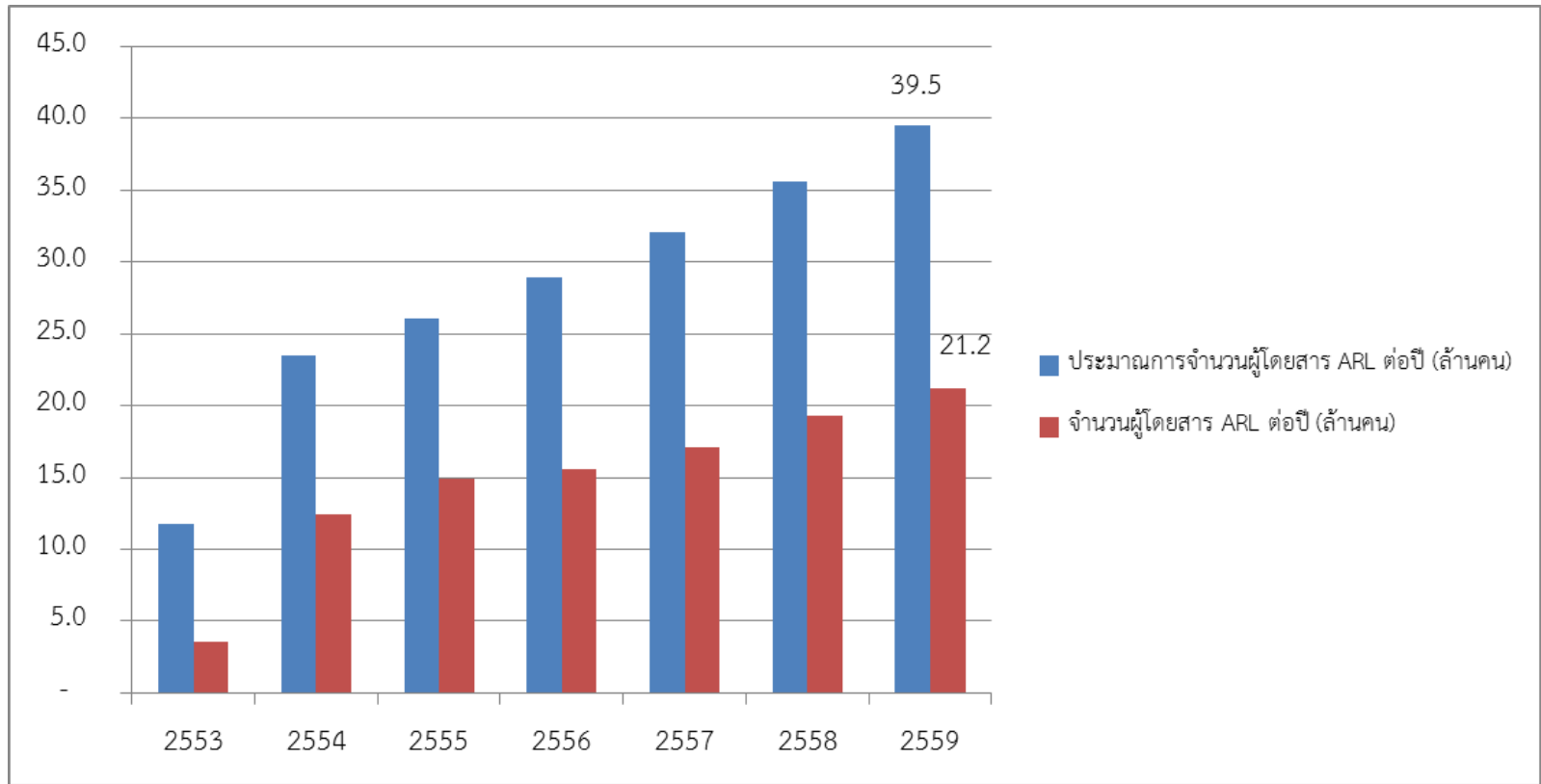

ที่มา: คณะผู้วิจัย

กรณีศึกษาโครงการโครงการระบบขนส่งทางรถไฟเชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และสถานีรับส่งผู้โดยสารอากาศยานในเมือง (Airport Rail Link)

- โครงการลงทุนนี้เป็นโครงการลงทุนของรัฐวิสาหกิจกรณีปกติ ซึ่งผ่านขั้นตอนการพิจารณาตามกระบวนการที่กล่าวมาข้างต้น โดยหัวใจสำคัญสำหรับโครงการที่มีมูลค่าการลงทุนที่สูงคือข้อเสนอโครงการที่ผ่านการวิเคราะห์ทั้งทางด้านการเงินและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างถ่วงถ่วงแล้ว และต้องผ่านการพิจารณาจาก สศช. ซึ่งในการจัดทำข้อเสนอโครงการนั้นต้องประเมินให้ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด ซึ่งกลับพบว่าผลที่เกิดขึ้นจริงนั้นแตกต่างจากการคาดการณ์มาก

เปรียบเทียบประมาณการจำนวนผู้โดยสาร ARL กับจำนวนผู้โดยสารต่อปี

หมายเหตุ: 1. ข้อมูลปี 2553 ใช้ข้อมูลเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2553

2. ประมาณการผู้โดยสารต่อปีเท่ากับประมาณผู้โดยสารต่อวันคูณ 330 วัน โดยข้อมูลประมาณการผู้โดยสาร ARL ต่อวันนำมาจากหนังสือกระทรวงคมนาคมเพื่อขออนุมัติการจัดตั้งบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2553 และจำนวนวันการเดินทางนำมาจาก MRT Assessment Standardisation

3. ข้อมูลจำนวนผู้โดยสารต่อปีจากบริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด

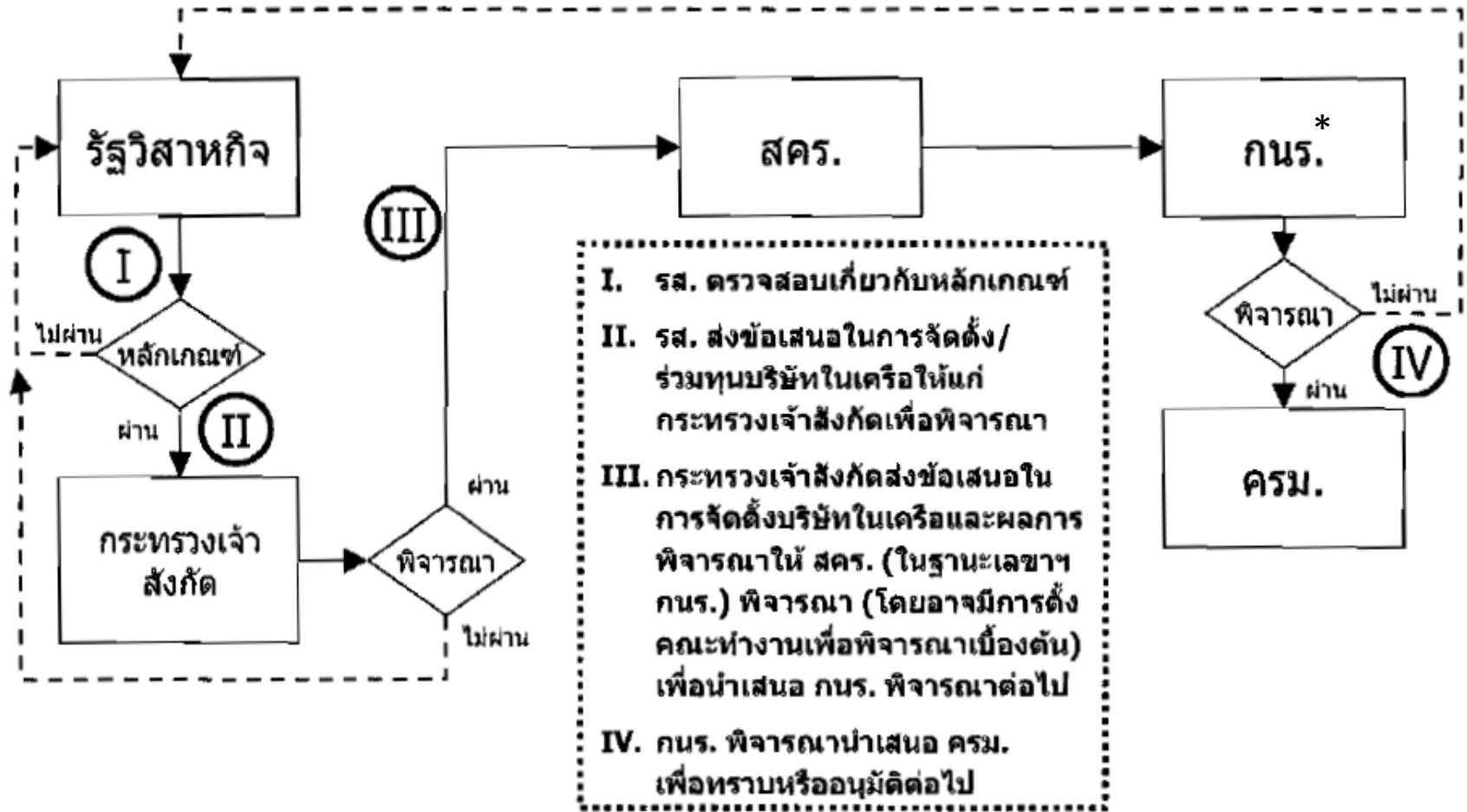
ที่มา: บริษัท รถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด

ประเด็นความโปร่งใสการพิจารณาโครงการลงทุน

- ปัญหาความโปร่งใสของข้อเสนอโครงการ
- หลักเกณฑ์สำคัญคือ โครงการควรมีผลตอบแทนการลงทุนทางเศรษฐกิจศาสตร์ (Economic Internal Rate of Return : eirr) สูงกว่า ร้อยละ 12
- ซึ่งประเด็นความโปร่งใสก็ยังคงอยู่ที่การได้มาซึ่งตัวเลขนี้ ว่าขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่เป็นไปได้หรือไม่

การจัดตั้งและการร่วมทุนบริษัทในเครือรัฐวิสาหกิจ

กระบวนการพิจารณาจัดตั้งและการร่วมทุนบริษัทในเครือรัฐวิสาหกิจ

หมายเหตุ: คณะกรรมการนโยบายและกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ (กนร.) ถูกยกเลิกโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2557 ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (คนร.) *

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.)

กระบวนการพิจารณาจัดตั้งและการร่วมทุนบริษัทในเครือรัฐวิสาหกิจ

- ภายหลังจากวันที่ 4 ธันวาคม 2550 ที่ ครม. เห็นชอบหลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจ รัฐวิสาหกิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ฯ อย่างเคร่งครัด

- โดย ค.นร. ได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ฯ 2 ครั้ง (ในปี 2558 และ 2559) โดยกำหนดกระบวนการพิจารณาเพิ่มเติม แต่กำหนดขอบเขตการใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจที่แตกต่างกัน ดังนี้

(1) ปี 2550 ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง ยกเว้นรัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน และไม่ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าร่วมทุนในบริษัทในเครือที่ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ

(2) ปี 2558 ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง และรัฐวิสาหกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(3) ปี 2559 ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง ยกเว้นเฉพาะรัฐวิสาหกิจและบริษัทในเครือที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องถือปฏิบัติในส่วนหลักเกณฑ์ฯ แต่ยังคงต้องถือปฏิบัติในส่วนของการกำกับดูแลบริษัทในเครือ

กรณีศึกษาการลงทุนของ บริษัทการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (บมจ. ปตท.)

การใช้บังคับของหลักเกณฑ์กับ บมจ. ปตท.	วัน/เดือน/ปี
1. บมจ. ปตท. ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ฯ แต่ได้การยกเว้นกรณีเข้าร่วมทุนในบริษัทในเครือที่ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ	4 ธันวาคม 2550 – 21 กันยายน 2558
2. บมจ. ปตท. ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ฯ	22 กันยายน 2558 – 29 สิงหาคม 2559
3. บมจ.ปตท. ได้รับการยกเว้นไม่ต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ฯ อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องปฏิบัติในส่วนของการกำกับดูแลบริษัทในเครือตามหลักเกณฑ์ฯ	ตั้งแต่ 30 สิงหาคม 2559

โครงสร้างการดำเนินงานธุรกิจของ บมจ. ปตท. และบริษัทในกลุ่ม

โครงสร้างการดำเนินงานธุรกิจของ ปตท. และบริษัทในกลุ่ม

บมจ. ปตท.

ธุรกิจที่ดำเนินงานเอง	กลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นต้นและก๊าซธรรมชาติ	กลุ่มธุรกิจปิโตรเลียมขั้นปลาย		กลุ่มธุรกิจโครงสร้างพื้นฐานและบริหารความยั่งยืน																																																				
		หน่วยธุรกิจก๊าซธรรมชาติ <ul style="list-style-type: none"> ธุรกิจจัดหาและจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ ธุรกิจระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ธุรกิจโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ธุรกิจท่อจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ 	หน่วยธุรกิจน้ำมัน <ul style="list-style-type: none"> การตลาดขายปลีก การตลาดพาณิชย์และต่างประเทศ ธุรกิจท่อส่ง ปฏิบัติการคลังปิโตรเลียม 	หน่วยธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ <ul style="list-style-type: none"> การค้าน้ำมันดิบและคอนเดนเสท การค้าผลิตภัณฑ์น้ำมันสำเร็จรูป การค้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี เคมีภัณฑ์ และตัวทำละลาย การค้าผลิตภัณฑ์อื่นๆ การค้าอัญมณี จัดการกาขนส่งต่างประเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> บริหารความยั่งยืน วิศวกรรมและบริหารโครงการ ก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์ ขนส่งก๊าซธรรมชาติทางท่อผ่านระบบส่งก๊าซธรรมชาติ 																																																			
	<table border="1"> <tr> <td>บจ. พีทีที แอลเอ็นจี (PTTLNG)</td> <td>100.00%</td> </tr> <tr> <td>บมจ. ปตท. สารวอดและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม (PTTEP)¹</td> <td>65.29%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ปตท. จำหน่ายก๊าซธรรมชาติ (PTINGD)</td> <td>58.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ทราเนส ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) (TTM (T))</td> <td>50.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ทราเนส ไทย-มาเลเซีย (มาเลเซีย) (TTM (M))</td> <td>50.00%</td> </tr> </table>	บจ. พีทีที แอลเอ็นจี (PTTLNG)	100.00%	บมจ. ปตท. สารวอดและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม (PTTEP) ¹	65.29%	บจ. ปตท. จำหน่ายก๊าซธรรมชาติ (PTINGD)	58.00%	บจ. ทราเนส ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) (TTM (T))	50.00%	บจ. ทราเนส ไทย-มาเลเซีย (มาเลเซีย) (TTM (M))	50.00%	<table border="1"> <tr> <td>บจ. ปตท. (แก๊สทูลูรา) (PTTCL)</td> <td>100.00%</td> </tr> <tr> <td>Subic Bay Energy Co., Ltd. (SBECL)</td> <td>100.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ปตท. ธุรกิจค้าปลีก (PTTRB)</td> <td>100.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. พีทีที แทงค์ เทอร์มินัล (PTT TANK)</td> <td>100.00%</td> </tr> <tr> <td>PTT Oil Myanmar Co., Ltd. (PTTOM)</td> <td>100.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ไทยลูบีนเอ็นดี (TLBC)</td> <td>48.95%</td> </tr> <tr> <td>Kelco-PTT LPG Sdn. Bhd. (KPL)</td> <td>40.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ปิโตรเอเชีย (ประเทศไทย) (PA(Thailand))</td> <td>35.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ท่อส่งปิโตรเลียมไทย (THAPLINE)</td> <td>40.40%</td> </tr> <tr> <td>PetroAsia (Sanshui) (PA (Sanshui))</td> <td>25.00%</td> </tr> <tr> <td>PetroAsia (Maoming) (PA (Maoming))</td> <td>20.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. บริการน้ำมันอากาศยาน (IPS)</td> <td>16.67%</td> </tr> <tr> <td>บมจ. บริการซื้อพลังงานการบินกรุงเทพ (BAFS)¹</td> <td>7.06%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ขนส่งน้ำมันทางท่อ (FPT)</td> <td>0.00013%</td> </tr> </table>	บจ. ปตท. (แก๊สทูลูรา) (PTTCL)	100.00%	Subic Bay Energy Co., Ltd. (SBECL)	100.00%	บจ. ปตท. ธุรกิจค้าปลีก (PTTRB)	100.00%	บจ. พีทีที แทงค์ เทอร์มินัล (PTT TANK)	100.00%	PTT Oil Myanmar Co., Ltd. (PTTOM)	100.00%	บจ. ไทยลูบีนเอ็นดี (TLBC)	48.95%	Kelco-PTT LPG Sdn. Bhd. (KPL)	40.00%	บจ. ปิโตรเอเชีย (ประเทศไทย) (PA(Thailand))	35.00%	บจ. ท่อส่งปิโตรเลียมไทย (THAPLINE)	40.40%	PetroAsia (Sanshui) (PA (Sanshui))	25.00%	PetroAsia (Maoming) (PA (Maoming))	20.00%	บจ. บริการน้ำมันอากาศยาน (IPS)	16.67%	บมจ. บริการซื้อพลังงานการบินกรุงเทพ (BAFS) ¹	7.06%	บจ. ขนส่งน้ำมันทางท่อ (FPT)	0.00013%	<table border="1"> <tr> <td>บจ. ปตท. ก๊าซสากล (PTT)</td> <td>100.00%</td> </tr> </table>	บจ. ปตท. ก๊าซสากล (PTT)	100.00%	<table border="1"> <tr> <td>บจ. พีทีที แคมเดนเบนท์ เอนด์ เอนจิเนียริง (PTTME)</td> <td>40.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. พีทีที เอนเนอร์จีโซลูชันส์ (PTTES)</td> <td>40.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. โกลบอล แก๊วอาร์ จินเนอร์จี จำกัด (GPSC)¹</td> <td>22.58%</td> </tr> <tr> <td>บมจ. เอนเนอร์จี คอมเพิล็กซ์ (EnCo)</td> <td>50.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ผลิตภัณฑ์และน้ำดื่ม (DCAP)</td> <td>35.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ไทยออลดีทาวเวอร์ (TP)</td> <td>26.00%</td> </tr> </table>	บจ. พีทีที แคมเดนเบนท์ เอนด์ เอนจิเนียริง (PTTME)	40.00%	บจ. พีทีที เอนเนอร์จีโซลูชันส์ (PTTES)	40.00%	บจ. โกลบอล แก๊วอาร์ จินเนอร์จี จำกัด (GPSC) ¹	22.58%	บมจ. เอนเนอร์จี คอมเพิล็กซ์ (EnCo)	50.00%	บจ. ผลิตภัณฑ์และน้ำดื่ม (DCAP)	35.00%	บจ. ไทยออลดีทาวเวอร์ (TP)	26.00%
บจ. พีทีที แอลเอ็นจี (PTTLNG)	100.00%																																																							
บมจ. ปตท. สารวอดและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม (PTTEP) ¹	65.29%																																																							
บจ. ปตท. จำหน่ายก๊าซธรรมชาติ (PTINGD)	58.00%																																																							
บจ. ทราเนส ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) (TTM (T))	50.00%																																																							
บจ. ทราเนส ไทย-มาเลเซีย (มาเลเซีย) (TTM (M))	50.00%																																																							
บจ. ปตท. (แก๊สทูลูรา) (PTTCL)	100.00%																																																							
Subic Bay Energy Co., Ltd. (SBECL)	100.00%																																																							
บจ. ปตท. ธุรกิจค้าปลีก (PTTRB)	100.00%																																																							
บจ. พีทีที แทงค์ เทอร์มินัล (PTT TANK)	100.00%																																																							
PTT Oil Myanmar Co., Ltd. (PTTOM)	100.00%																																																							
บจ. ไทยลูบีนเอ็นดี (TLBC)	48.95%																																																							
Kelco-PTT LPG Sdn. Bhd. (KPL)	40.00%																																																							
บจ. ปิโตรเอเชีย (ประเทศไทย) (PA(Thailand))	35.00%																																																							
บจ. ท่อส่งปิโตรเลียมไทย (THAPLINE)	40.40%																																																							
PetroAsia (Sanshui) (PA (Sanshui))	25.00%																																																							
PetroAsia (Maoming) (PA (Maoming))	20.00%																																																							
บจ. บริการน้ำมันอากาศยาน (IPS)	16.67%																																																							
บมจ. บริการซื้อพลังงานการบินกรุงเทพ (BAFS) ¹	7.06%																																																							
บจ. ขนส่งน้ำมันทางท่อ (FPT)	0.00013%																																																							
บจ. ปตท. ก๊าซสากล (PTT)	100.00%																																																							
บจ. พีทีที แคมเดนเบนท์ เอนด์ เอนจิเนียริง (PTTME)	40.00%																																																							
บจ. พีทีที เอนเนอร์จีโซลูชันส์ (PTTES)	40.00%																																																							
บจ. โกลบอล แก๊วอาร์ จินเนอร์จี จำกัด (GPSC) ¹	22.58%																																																							
บมจ. เอนเนอร์จี คอมเพิล็กซ์ (EnCo)	50.00%																																																							
บจ. ผลิตภัณฑ์และน้ำดื่ม (DCAP)	35.00%																																																							
บจ. ไทยออลดีทาวเวอร์ (TP)	26.00%																																																							
	ธุรกิจการลงทุนต่างประเทศ		หน่วยธุรกิจปิโตรเคมีและการกลั่น																																																					
	<table border="1"> <tr> <td>บจ. พีทีที เอ็นเนอร์จี รีไซเคิล จำกัด (PTTER)</td> <td>100.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. ปตท. กรีนเอ็นเนอร์จี (PTTGE)</td> <td>100.00%</td> </tr> </table>	บจ. พีทีที เอ็นเนอร์จี รีไซเคิล จำกัด (PTTER)	100.00%	บจ. ปตท. กรีนเอ็นเนอร์จี (PTTGE)	100.00%		<table border="1"> <tr> <td>บจ. พีทีที โพลีเมอร์ โกลด์คิงส์ (PTTPL)</td> <td>50.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. พีทีที พอลิเมอร์ จำกัด (PTTPMMA)</td> <td>100.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง (PTTPM)</td> <td>50.00%</td> </tr> <tr> <td>บจ. พีทีที. เอ็มซีจี ไบโอ เคมี จำกัด (PTTMCC)</td> <td>50.00%</td> </tr> <tr> <td>บมจ. พีทีที โกลบอล เคมีคอล (PTTGC)¹</td> <td>48.89%</td> </tr> <tr> <td>บจ. พีทีที อายาซี เคมีคอล (PTTAC)</td> <td>48.50%</td> </tr> <tr> <td>บจ. เอ็มซีจี ไบโอโมสต์ (HMC)</td> <td>41.44%</td> </tr> </table>	บจ. พีทีที โพลีเมอร์ โกลด์คิงส์ (PTTPL)	50.00%	บจ. พีทีที พอลิเมอร์ จำกัด (PTTPMMA)	100.00%	บจ. พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง (PTTPM)	50.00%	บจ. พีทีที. เอ็มซีจี ไบโอ เคมี จำกัด (PTTMCC)	50.00%	บมจ. พีทีที โกลบอล เคมีคอล (PTTGC) ¹	48.89%	บจ. พีทีที อายาซี เคมีคอล (PTTAC)	48.50%	บจ. เอ็มซีจี ไบโอโมสต์ (HMC)	41.44%																																			
บจ. พีทีที เอ็นเนอร์จี รีไซเคิล จำกัด (PTTER)	100.00%																																																							
บจ. ปตท. กรีนเอ็นเนอร์จี (PTTGE)	100.00%																																																							
บจ. พีทีที โพลีเมอร์ โกลด์คิงส์ (PTTPL)	50.00%																																																							
บจ. พีทีที พอลิเมอร์ จำกัด (PTTPMMA)	100.00%																																																							
บจ. พีทีที โพลีเมอร์ มาร์เก็ตติ้ง (PTTPM)	50.00%																																																							
บจ. พีทีที. เอ็มซีจี ไบโอ เคมี จำกัด (PTTMCC)	50.00%																																																							
บมจ. พีทีที โกลบอล เคมีคอล (PTTGC) ¹	48.89%																																																							
บจ. พีทีที อายาซี เคมีคอล (PTTAC)	48.50%																																																							
บจ. เอ็มซีจี ไบโอโมสต์ (HMC)	41.44%																																																							
		ธุรกิจอื่นๆ	ธุรกิจการกลั่น																																																					
		<table border="1"> <tr> <td>บจ. บิซินเนสเซอร์วิซซอลส์ไทยแลนด์ (BSA)</td> <td>25.00%</td> </tr> <tr> <td>บมจ. ทิพย์ประทีปกิจ (TIP)¹</td> <td>13.33%</td> </tr> <tr> <td>บจ. พีทีทีไอจีที โซลูชันส์ (PTTICT)</td> <td>20.00%</td> </tr> <tr> <td>PTT Regional Treasury Center (PTTRTC)</td> <td>100.00%</td> </tr> </table>	บจ. บิซินเนสเซอร์วิซซอลส์ไทยแลนด์ (BSA)	25.00%	บมจ. ทิพย์ประทีปกิจ (TIP) ¹	13.33%	บจ. พีทีทีไอจีที โซลูชันส์ (PTTICT)	20.00%	PTT Regional Treasury Center (PTTRTC)	100.00%	<table border="1"> <tr> <td>บมจ. ไทยออล (TOP)¹</td> <td>49.10%</td> </tr> <tr> <td>บมจ. ไออาร์พีซี (IRPC)¹</td> <td>38.51%</td> </tr> <tr> <td>บจ. สดาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง (SPRC)¹</td> <td>5.41%</td> </tr> </table>	บมจ. ไทยออล (TOP) ¹	49.10%	บมจ. ไออาร์พีซี (IRPC) ¹	38.51%	บจ. สดาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง (SPRC) ¹	5.41%																																							
บจ. บิซินเนสเซอร์วิซซอลส์ไทยแลนด์ (BSA)	25.00%																																																							
บมจ. ทิพย์ประทีปกิจ (TIP) ¹	13.33%																																																							
บจ. พีทีทีไอจีที โซลูชันส์ (PTTICT)	20.00%																																																							
PTT Regional Treasury Center (PTTRTC)	100.00%																																																							
บมจ. ไทยออล (TOP) ¹	49.10%																																																							
บมจ. ไออาร์พีซี (IRPC) ¹	38.51%																																																							
บจ. สดาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง (SPRC) ¹	5.41%																																																							
	<p>ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558</p> <p>¹ เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรวม 8 บริษัท</p>																																																							

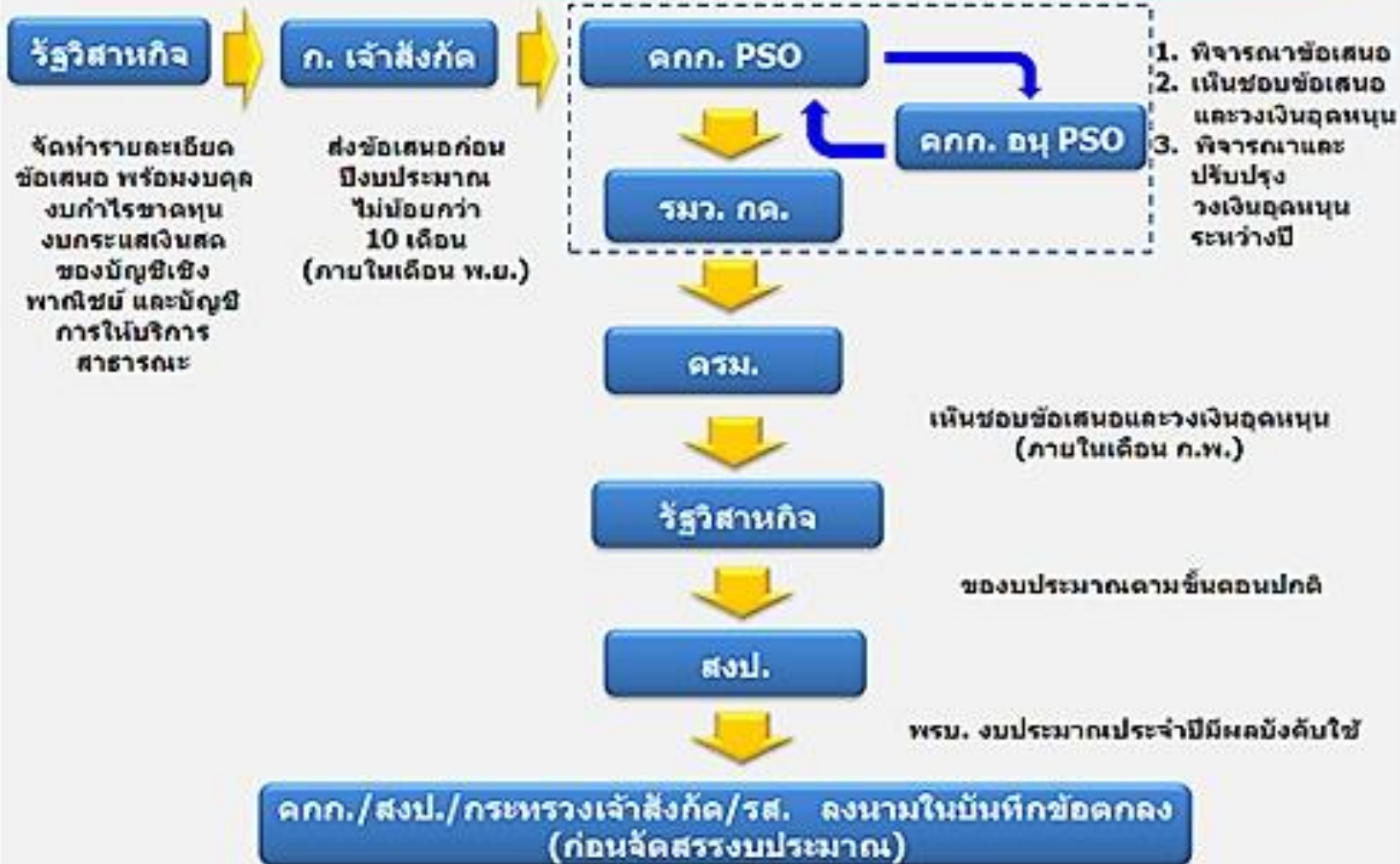
ข้อสังเกตกรณีการจัดตั้ง/ร่วมทุนบริษัทในเครือรัฐวิสาหกิจ

- จากมติ ครม. เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2559 ที่อนุมัติให้รัฐวิสาหกิจที่เป็น บมจ. จัดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ได้รับการยกเว้นไม่ต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ฯ การจัดตั้ง/ร่วมทุนบริษัทในเครือนั้นถือว่าการให้ความมีอิสระแก่ บมจ. และถือว่าการให้อำนาจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เช่น ผู้บริหาร และผู้ถือหุ้น ในการร่วมตัดสินใจ
- อย่างไรก็ตาม บมจ. ยังคงต้องปฏิบัติตามในส่วนของการกำกับดูแลบริษัทในเครือตามหลักเกณฑ์ฯ ทั้งนี้อาจนับว่าเป็นการเพิ่มความโปร่งใสในส่วนของภาคธุรกิจที่การตัดสินใจนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารและผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตามคงต้องการการสนับสนุนจากภาคประชารัฐในการร่วมติดตามการลงทุนต่างๆ เพื่อป้องกันกรณีการลงทุนที่นำมาซึ่งผลเสียต่อสาธารณะ

การประเมินความโปร่งใสการขอรับ
เงินอุดหนุนบริการสาธารณะของรัฐวิสาหกิจ
Public Service Obligation (PSO)

- ปีงบประมาณ 2560 กรม. เห็นชอบวงเงินอุดหนุนบริการสาธารณะ (PSO)
 - ขสมก. จำนวน 1,575 ล้านบาท
 - รฟท. จำนวน 3,299 ล้านบาท

ขั้นตอนการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะของรัฐวิสาหกิจ

กรณีศึกษาการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะของ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ประจำปีงบประมาณ 2557

- ในปีงบประมาณ 2557 ขสมก. ขอรับเงินอุดหนุนสำหรับบริการสาธารณะจำนวน 2,078.25 ล้านบาท (โดยประมาณการต้นทุนจากการใช้บริการสาธารณะ จำนวน 4,268.15 ล้านบาท และประมาณการรายได้จากการให้บริการสาธารณะ จำนวน 2,189.90 ล้านบาท)
- คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) พิจารณาให้ความเห็นชอบการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะ ประจำปีงบประมาณ 2557 ของ ขสมก. จำนวน 1,524.84 ล้านบาท

กรณีศึกษาการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะของ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ประจำปีงบประมาณ 2557

- วิธีการเบิกจ่ายเงินอุดหนุน โดยจะเบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับจากการกู้เงินแบ่งออกเป็น 2 งวด งบด้อยละ 50 ของวงเงินอุดหนุนบริการสาธารณะ และวงเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติจาก ครม.
- เงินงวดที่ 1 สามารถเบิกจ่ายได้หลังจาก ครม . เห็นชอบการกู้เงิน และได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงฯ
- เงินงวดที่ 2 สามารถเบิกจ่ายได้หลังจากที่คณะกรรมการฯ ให้ความเห็นชอบให้เบิกจ่ายงวดที่ 2 โดยต้องมีการรายงานผลการให้บริการสาธารณะประจำปีงบประมาณ 2557 ของ ขสมก.

กรอบเวลาที่ดำเนินการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะของ ขสมก. ปีงบประมาณ 2557

รายการ	กำหนดเวลา
1. ขสมก. จัดทำข้อเสนอการขอรับเงินอุดหนุนสาธารณะปีงบประมาณ 2557 นำเสนอคณะกรรมการฯ พิจารณาไม่น้อยกว่า 10 เดือนก่อนเริ่มปีงบประมาณ 2557	ภายในเดือนพฤศจิกายน 2555
2. ครม. ได้มีมติเห็นชอบกรอบวงเงินอุดหนุนบริการสาธารณะ ประจำปีงบประมาณ 2557 ของ ขสมก.	30 เมษายน 2556
3. ลงนามบันทึกข้อตกลงฯ	15 มกราคม 2557
4. ขสมก. เบิกจ่ายเงินอุดหนุนบริการสาธารณะประจำปีงบประมาณ 2557 งวดที่ 1	ตั้งแต่ 15 มกราคม 2557
5. ครม. ได้มีมติรับทราบรายงานผลการให้บริการสาธารณะ ประจำปีงบประมาณ 2557 ของ ขสมก. และให้ ขสมก. เบิกจ่ายเงินอุดหนุนบริการสาธารณะประจำปีงบประมาณ 2557 งวดที่ 2	27 ตุลาคม 2558

ประเด็นความโปร่งใสการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะของรัฐวิสาหกิจ

- ปัญหากระบวนการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะของรัฐวิสาหกิจต้องใช้ระยะเวลานาน
- ข้อสังเกตการประเมินวงเงินอุดหนุนบริการสาธารณะของรัฐวิสาหกิจ
- จากสาเหตุทั้งความล่าช้าและการตัดงบอุดหนุน จึงทำให้รัฐวิสาหกิจลดความสำคัญกับการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะแล้วมาใช้ช่องทางการกู้ยืมเงินเพื่อเสริมสภาพคล่องในแต่ละปีในระหว่างที่รอการจัดสรรเงินอุดหนุนบริการสาธารณะ ซึ่งส่งผลต่อยอดหนี้สาธารณะ ซึ่ง ณ.ไตรมาส 3 ปี 2559 ชสมก. มียอดหนี้สะสมถึง 100,314 ล้านบาท

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. ประเด็นความโปร่งใสของข้อเสนอโครงการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

- ข้อเสนอโครงการลงทุนที่ผ่านกระทรวงเจ้าสังกัด ไปยัง สศช. เพื่อพิจารณานั้น ควรเป็นโครงการที่ผ่านการวิเคราะห์ ประเมิน มาอย่างถี่ถ้วนภายใต้ข้อสมมุติฐานที่สะท้อนความเป็นจริงมากที่สุด
- แนวทางที่จะช่วยลดปัญหาคือ การเพิ่มความรับผิดชอบ (Accountability) ของผู้รับผิดชอบหรือเจ้าของโครงการดังกล่าว การจัดให้มีการประเมินหลังโครงการ (Post evaluation) นอกเหนือจากการใช้ KPI ตามปกติของหน่วยงานแล้ว จะเป็นการช่วยให้หน่วยงานเจ้าของโครงการตระหนักถึงความสำคัญที่ต้องเสนอ ข้อเสนอโครงการลงทุนอย่างถี่ถ้วนและสมเหตุผล
- การจ้างที่ปรึกษาเพื่อจัดทำรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการลงทุน (Project Feasibility Study) รัฐวิสาหกิจควรพิจารณาจ้างที่ปรึกษาที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ โดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นที่ปรึกษาไทยหรือต่างประเทศ เพื่อจะได้จัดทำรายงานการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณาลงทุนของรัฐวิสาหกิจต่อไป

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

2. ประเด็นความโปร่งใสในขั้นตอนการพิจารณาโครงการลงทุนและงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

- แม้ว่าคณะกรรมการผู้พิจารณาจะมาจากการจัดตั้งผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่าย แต่เป็นตัวแทนจากภาครัฐทั้งสิ้น ทั้งนี้โครงการลงทุนของรัฐวิสาหกิจมีผลกระทบโดยตรงต่อสาธารณะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายดังนั้นแนวทางหนึ่งเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน คือการเปิดโอกาสให้มีการประเมินโครงการลงทุนโดยคณะผู้เชี่ยวชาญจากภาคประชาชนควบคู่กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เกี่ยวข้องกับส่วนท้องถิ่น
- นอกจากนี้เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ผลการพิจารณาอนุมัติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบให้ดำเนินการในโครงการลงทุนต่างๆ ควรมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ พร้อมทั้งเหตุผลที่ใช้ในการพิจารณาด้วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

3. ประเด็นความโปร่งใสการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะ

- จากสาเหตุทั้งความล่าช้าและการตัดงบอุดหนุน จึงทำให้รัฐวิสาหกิจลดความสำคัญกับการขอรับเงินอุดหนุนบริการสาธารณะแล้วมาใช้ช่องทางการกู้ยืมเงินเพื่อเสริมสภาพคล่องในแต่ละปีในระหว่างที่รอการจัดสรรเงินอุดหนุนบริการสาธารณะ
- เห็นควรให้แบ่งงวดการเบิกจ่ายจ่ายเงินอุดหนุนบริการสาธารณะมากกว่า 2 งวด เช่น แบ่งเป็น 3 งวด ได้แก่
 - งวดที่ 1 ภายหลังจากการลงนามในบันทึกข้อตกลงฯ สามารถเบิกจ่ายเงินอุดหนุนบริการสาธารณะได้ไม่เกินร้อยละ 50 และ
 - งวดที่ 2 รายงานผลการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะงวดครึ่งปีให้คณะกรรมการเงินอุดหนุนบริการสาธารณะเห็นชอบ สามารถเบิกจ่ายเงินอุดหนุนบริการสาธารณะได้ไม่เกินร้อยละ 20
 - งวดที่ 3 การรายงานผลการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะประจำปีให้ ครม. เห็นชอบ สามารถเบิกจ่ายได้ไม่เกินร้อยละ 30 ทั้งนี้นอกจากเป็นการลดปัญหาสภาพคล่องของรัฐวิสาหกิจแล้ว ยังเป็นเครื่องมือช่วยให้รัฐวิสาหกิจเร่งจัดทำข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะ ซึ่งช่วยในการประเมินอย่างเป็นระยะ

ขอขอบคุณ